

Några utmärkande drag vid narcissistisk, antisocial och emotionellt instabil personlighetsproblematik

Gemensamt för alla personlighetsstörningar är bristfällig självinsikt och därav betingad oförmåga och ovilja ta ansvar för sig själv och sin inverkan på andra.

Narcissistisk (efter Narcissus)

- Det finns både en sund och en sjuklig narcissism.
- Fåfänga, självbelåtenhet och inbilskhet.
- Upptagen av utseende, makt och framgång.
- Vill bli uppmärksammas och beundrad.
- Beroende av beundran, andras gillande är det enda som får dem att må bra.
- Använder andra människor som en spegel för att läsa av sitt eget värde, och deras självkänsla påverkas utifrån vad de tycker sig se.
- Klarar inte kritik, ser den som ett angrepp och som bristande lojalitet.
- Kritik eller avsaknad på beundran kan framkalla starka negativa känslor och beteenden.
- En aggressivt laddad narcissist kan bli ilsken och farlig vid kritik eller motgångar.
- Framhäver sig själva med sitt utseende, sina ägodelar och sina förmenta talanger.
- Tror sig ibland vara intellektuellt överlägsen.
- Oförmögen och ovillig att bry sig om andra, allt kretsar kring dem själva.
- Liksom vid psykopati så "finns" inte andra människor, de är bara en förlängning av dem själva.
- Andra personer är huvudsakligen instrument för att uppnå beundran och makt.
- Arroganta.
- Tar gärna kommandot, styr och ställer.
- Förväntar sig perfektion från alla.
- Vanliga regler gäller inte dem, de kan tillåta sig mer än andra.
- Deras skrytsamma sätt kan ofta ses som ett slags kompensation för bristande självkänsla och självförtroende.
- En del blir casanovor i sin jakt på bekräftelse.
- Till narcissistens torftiga liv bidrar att eftersom allt är en rättighet känner hen ingen glädje eller tacksamhet för något av det livet ger - allt tillkommer hen ju. Narcissisten är därför i psykologisk mening en fattig människa som inte kan bli annat än olycklig.
- Man finner dem ofta i positioner som innebär status och makt, t ex i politiken, företagsledning och i media. Överallt där man kan synas och märkas. Positionen och upphöjelsen göder i sin tur lätt den narcissistiska självbilden så att hen blir än mer uppblåst och självupptagen.
- Men vad är problemet? Att narcissisten *måste* få all denna uppmärksamhet och beundran för att må bra, utan den mår hen dåligt. En narcissist utan tillräckliga talanger för att ta sig fram och "bli någon" blir bitter och olycklig. Typexemplet är den "fallne narcissisten" med svårbotad depression till följd av fallet från piedestalen.

Antisocial

- M. Scott Peck har skrivit en läsvärd bok, *People of the lie. The hope for healing human evil*, där han föreslår en ny diagnos, Evil personality disorder (DSM-III):
  - a) Consistent destructive, scapegoating behavior, which may often be quite subtle
  - b) Excessive, albeit usually covert, intolerance to criticism and other forms of narcissistic injury
  - c) Pronounced concern with a public image and self-image of respectability, contributing to a stability of life—style but also to pretentiousness and denial of hateful feelings or vengeful motives.
  - d) Intellectual deviousness, with an increased likelihood of a mild schizophreniclike disturbance of thinking at times of stress.
- 80 % har missbruksproblem.

Borderline

- Instabila.
- Stora och snabba humörsvängningar.
- Instabil och snabbt växlande självbild (från värdelös till fantastisk).
- Svartvitt tänkande.
- Idealisering och nedvärdering.
- Impulsiva.
- Ibland explosiva.
- Skapar ofta kaos omkring sig.
- Kriser vanliga.
- Stort lidande (jfr psykopater och narcissister).
- Skrämda av separationer men beter sig så att de ofta blir avvisade.
- Blir lätt uttråkade.
- Tomhetskänsla.
- Oftare än andra varit utsatta för incest, våld eller känslomässig försummelse som barn.
- Deras personiga gränser har ofta ignorerats eller trampats på.
- Har svårt att lita på både sig själva och andra vilket gör relationer mycket besvärliga och instabila.